

УДК 35.071

Ян Помян, студент факультету урбаністики та просторового планування Київського національного університету будівництва і архітектури

Yan Pomian, student of the Faculty of Urban and Spatial Planning of the Kyiv National University of Construction and Architecture

Науковий керівник: **Сергій Андреев**, д. держ. упр., доцент, професор кафедри політичних наук і права Київського національного університету будівництва і архітектури

ПЕРЕДУМОВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

PRECONDITIONS FOR THE IMPLEMENTATION OF THE STATE POLICY OF DECENTRALIZATION IN UKRAINE

The preconditions of implementation of the state policy of decentralization in Ukraine at the present stage are described. The latter include: the imperfection of the existing structure of the administrative-territorial system; the uncertainty of the status of many administrative-territorial units and their division into categories; their significant difference in population, area and other parameters; non-compliance of the administrative-territorial division of Ukraine with the current norms in the EU countries; low efficiency of local self-government bodies; insufficient tax base for budgetary financing of regional and local development; lack of mechanisms of influence on the industrial and social spheres; imperfection of the system of legal relations within local self-government bodies and local state administrations; polarization of interests of the center and regions; lack of conditions for investment and development of local business.

Key words: decentralization, the state policy of decentralization, preconditions of implementation of decentralization.

Децентралізація влади передбачає її перерозподіл, тобто перехід владних повноважень від суб'єктів управлінського впливу іншим структурним одиницям, які володіють необхідними правами, обов'язками та ресурсами.

В цілому, на думку фахівців, наша держава не мала можливості відкласти проведення децентралізації через велику кількість негативних факторів, зокрема:

- недосконалість існуючої структури адміністративно-територіального устрою;
- невизначеність статусу багатьох адміністративно-територіальних одиниць та поділу на категорії;
- значну відмінність їх за кількістю населення, площею та іншими параметрами; невідповідність адміністративно-територіальному поділу України діючим нормам в країнах ЄС;
- низьку ефективність діяльності органів місцевого самоврядування;
- недостатню податкову базу для бюджетного фінансування регіонального та місцевого розвитку;
- відсутність механізмів впливу на виробничу та соціальну сфери;
- недосконалість системи правовідносин у межах органів місцевого самоврядування і місцевих державних адміністрацій;
- поляризацію інтересів центру й регіонів; відсутність умов для інвестування і розвитку місцевого бізнесу [1].

Початок процесу реформування в напрямку децентралізації влади в Україні зумовлювався також позитивним зарубіжним досвідом.

Такі перетворення вимагали врахування всіх важливих аспектів у побудові адміністративно-територіальної організаційної системи, зокрема історичного, національного, ментального, соціально-економічного, політичного, природничо-географічного, демографічного, комунікативного, виробничо-галузевого тощо.

Концепції реформування органів місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, прийняті у 2007 та 2014 роках, передбачали внесення змін до Конституції, розробку низки законодавчих актів, врегулювання та моделювання системи адміністративно-територіального устрою, проведення інформаційної кампанії [2].

Український варіант положень адміністративно-територіальної реформи, створювався завдяки спільним зусиллям науковців, центральних органів влади і

органів місцевого самоврядування. Разом з тим, він значною мірою орієнтується на досвід європейських країн, зокрема Польщі. Основна ідея реформи – суттєве розширення повноважень територіальних громад як чинника забезпечення надання якісних та доступних адміністративних і соціальних послуг, становлення інститутів демократії, задоволення потреб громадян, узгодження інтересів держави, регіонів та місцевого самоврядування.

Українська реформа ґрунтується на принципі субсидіарності – наближенні влади до громадян, вирішенні їх проблем на місцевому рівні настільки, наскільки це можливо. Передбачається, що кожен рівень самоврядування матиме власні компетенції, доходи, майно, рахунки, адміністративний апарат та обов'язкові завдання; законодавча та виконавча влада обираються на місцевому рівні; управлінський апарат на місцях істотно зменшується; центр здійснює контроль над самоврядуванням лише щодо відповідності його діяльності чинному законодавству [1].

Слід зауважити, що як би складно не було центральній владі, без децентралізації адміністративна реформа втрачає логіку і шанси на успіх. Децентралізація, з одного боку, вдосконалює систему управління через перерозподіл і делегування повноважень всередині системи, а з іншого – створює умови для лібералізації діяльності складових суспільної і соціально-економічної систем, підконтрольних владі, та передбачає формування системи місцевого самоврядування з передачею йому гарантованого державою права й реальної можливості самостійно вирішувати місцеві проблеми в межах Конституції та законів.

Таким чином, реальна децентралізація в Україні передбачає вибори місцевої влади, впровадження договірного характеру зв'язків між регіональним та національним рівнем, незалежність у прийнятті рішень, можливості для територій мати у своєму розпорядженні фінансові ресурси та свободу у прийнятті та реалізації рішень.

У той же час децентралізація публічного управління розглядається як засіб надання високоякісних державних послуг, які відповідають суспільним

уподобанням, збільшення адміністративної автономії шляхом зменшення адміністративного контролю з боку центрального уряду шляхом створення конкурентного середовища для приватного сектора та неурядових організацій для участь у державних послугах.

Список використаних джерел

1. Вдовенко І. Головні уроки адміністративно-територіальної реформи та питання забезпечення розвитку територій в нових умовах. URL: <https://chor.gov.ua/nasha-diyalnist/publikatsiji/item/10267-holovni-uroky-administrativno-terytorialnoi-reformy-ta-pytannia-z>

2. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 № 333-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80#Text>